

2024/2841

14.11.2024

DIREKTIVA (EU) 2024/2841 EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA

z dne 23. oktobra 2024

o uvedbi evropske kartice ugodnosti za invalide in evropske parkirne karte za invalide

(Besedilo velja za EGP)

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije ter zlasti člena 53(1), členov 62 in 91 in člena 21(2) Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

po posredovanju osnutka zakonodajnega akta nacionalnim parlamentom,

ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora ⁽¹⁾,

ob upoštevanju mnenja Odbora regij ⁽²⁾,

v skladu z rednim zakonodajnim postopkom ⁽³⁾,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Unija temelji na vrednotah človekovega dostojanstva, svobode, enakosti in spoštovanja človekovih pravic ter je zavezana boju proti diskriminaciji, tudi na podlagi invalidnosti, kot je določeno v Pogodbi o Evropski uniji (PEU), Pogodbi o delovanju Evropske unije (PDEU), Listini Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljnjem besedilu: Listina) in Konvenciji Združenih narodov o pravicah invalidov ⁽⁴⁾.
- (2) Unija v členu 26 Listine priznava in spoštuje pravico invalidov do ukrepov za zagotavljanje njihove samostojnosti, socialne in poklicne vključenosti ter sodelovanja v življenju skupnosti.
- (3) Vsak državljan Unije ima temeljno pravico do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic ob upoštevanju omejitev in pogojev, določenih s PEU in PDEU ter ukrepi, ki so bili sprejeti za njuno uveljavitev. V členu 18 Konvencije Združenih narodov o pravicah invalidov sta invalidom enako kot drugim priznani med drugim pravici do svobode gibanja in svobode pri izbiri prebivališča.
- (4) Po mnenju Sodišča Evropske unije je namen državljanstva Unije, da postane temeljni status državljanov držav članic pri uveljavljanju pravice do gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic, s čimer tistim, ki so v enakem položaju, omogoča, da se jih na področju uporabe *ratione materiae* PDEU obravnava enakopravno, neodvisno od njihovega državljanstva in ob upoštevanju izjem, ki so izrecno predvidene v zvezi s tem.
- (5) Unija je pogodbenica Konvencije Združenih narodov o pravicah invalidov in je v okviru svojih pristojnosti zavezana njenim določbam, ki so sestavni del pravnega reda Unije. Vse države članice so pogodbenice Konvencije Združenih narodov o pravicah invalidov in so ji zavezane v okviru svojih pristojnosti. Čeprav so Unija in vse države članice podpisale in ratificirale Konvencijo Združenih narodov o pravicah invalidov, je treba doseči napredek na področju enakosti invalidov tako na ravni Unije kot v vseh državah članicah.
- (6) V Konvenciji Združenih narodov o pravicah invalidov je določeno, da so invalidi ljudje z dolgotrajnimi telesnimi, duševnimi, intelektualnimi ali senzoričnimi okvarami, ki lahko v povezavi z različnimi ovirami v okolju, upravnimi, tehnološkimi in družbenimi ovirami privedejo do tega, da so obravnavani diskriminatorno. Namen Konvencije

⁽¹⁾ UL C, C/2024/1595, 5.3.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/1595/oj>.

⁽²⁾ UL C, C/2024/1981, 18.3.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/1981/oj>.

⁽³⁾ Stališče Evropskega parlamenta z dne 24. aprila 2024 (še ni objavljeno v Uradnem listu) in odločitev Sveta z dne 14. oktobra 2024.

⁽⁴⁾ UL L 23, 27.1.2010, str. 37.

Združenih narodov o pravicah invalidov je zato spodbujati, varovati in invalidom zagotavljati polno in enakopravno uživanje vseh človekovih pravic in temeljnih svoboščin brez kakršne koli diskriminacije ter spodbujati spoštovanje njihovega prirojenega dostojanstva, osebne samostojnosti, ki vključuje svobodo izbire, in neodvisnosti posameznikov, s čimer se zagotovi, da enako kot drugi polno in učinkovito sodelujejo v družbi in so vanjo vključeni. V Konvenciji sta priznana tudi pomen spoštovanja različnosti in sprejemanja invalidov kot dela človekove raznolikosti in humanosti ter potreba po sprejetju ustreznih ukrepov, da se invalidom zagotovita enakost možnosti in dostopnost. V Konvenciji je navedeno, da so invalidne ženske in deklice žrtve različnih vrst diskriminacije, zato države pogodbenice sprejmejo ukrepe, s katerimi jim zagotovijo polno in enako uživanje vseh človekovih pravic in temeljnih svoboščin. V njej so priznane tudi težke razmere, s katerimi se spoprijemajo invalidi, ki so žrtve mnogovrstnih ali hudih oblik diskriminacije zaradi rase, barve, spola, jezika, vere, političnega ali drugega prepričanja, nacionalnega, etničnega ali socialnega izvora, lastnine, rojstva, starosti ali druge okoliščine.

- (7) Evropski steber socialnih pravic ⁽⁵⁾, ki so ga 17. novembra 2017 v Göteborgu skupaj razglasili Evropski parlament, Svet in Komisija (v nadaljnjem besedilu: steber), v načelu št. 3 določa, da ima vsakdo, med drugim ne glede na invalidnost, pravico do enakega obravnavanja in enakih možnosti v zvezi z zaposlitvijo, socialno zaščito, izobraževanjem ter dostopom do blaga in storitev, ki so na voljo javnosti, in da je treba spodbujati enake možnosti nezaodstno zastopanih skupin. Poleg tega steber v načelu št. 17 invalidom priznava pravico do dohodkovne podpore, ki zagotavlja dostojno življenje, storitev, ki jim omogočajo udeležbo v družbi, ter delovnega okolja, prilagojenega njihovim potrebam.
- (8) Namen strategije o pravicah invalidov za obdobje 2021–2030, ki je bila sprejeta s sporočilom Komisije z dne 3. marca 2021, je obravnavati različne izzive, s katerimi se spoprijemajo invalidi, in doseči napredek na vseh področjih Konvencije Združenih narodov o pravicah invalidov, in sicer tako na ravni Unije kot na nacionalni ravni.
- (9) Cilj Direktive (EU) 2019/882 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽⁶⁾ je izboljšati dostop do nekaterih proizvodov in storitev, in sicer z odpravo in preprečevanjem ovir, ki nastajajo zaradi različnih zahtev glede dostopnosti v državah članicah, ter tako prispevati k povečanju razpoložljivosti dostopnih proizvodov in storitev na notranjem trgu, vključno z dostopom do spletišč in storitev nekaterih javnih služb, ki temeljijo na mobilnih napravah, ter izboljšati dostopnost ustreznih informacij. Poleg tega je cilj Direktive (EU) 2016/2102 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽⁷⁾ izboljšati dostopnost spletišč in mobilnih aplikacij organov javnega sektorja.
- (10) Poleg tega se v okviru prava Unije zagotavljajo tudi pravica do nediskriminacije pri dostopu do prevoza in druge pravice. Primeri takih pravic vključujejo pravico potnikov invalidov in potnikov z omejeno mobilnostjo do brezplačne pomoči pri potovanju z zračnimi, železniškimi ali vodnimi prevoznimi sredstvi ali z avtobusom, vzpostavljeno z uredbami (ES) št. 1107/2006 ⁽⁸⁾, (EU) 2021/782 ⁽⁹⁾, (EU) št. 1177/2010 ⁽¹⁰⁾ oziroma (EU) št. 181/2011 ⁽¹¹⁾ Evropskega parlamenta in Sveta. Pravo Unije, zlasti Direktiva 1999/62/ES Evropskega parlamenta in Sveta ⁽¹²⁾, državam članicam omogoča tudi, da določijo znižane cestnine ali uporabnine za ceste, mostove ali predore, za katere se zaračunavajo cestne pristojbine, ter izvzetja iz obveznosti plačevanja takih cestnin ali uporabnin za vsako vozilo, ki ga uporablja invalid ali je v lasti invalida.
- (11) Invalidi lahko za priznanje statusa invalidnosti vložijo vlogo pri pristojnih organih ali telesih države članice, v kateri prebivajo, saj je to v pristojnosti držav članic. Postopki ocenjevanja invalidnosti se med državami članicami razlikujejo. Kadar pristojni organi ali telesa priznajo status invalidnosti vložnika, lahko izdajo potrdilo o invalidnosti,

⁽⁵⁾ UL C 428, 13.12.2017, str. 10.

⁽⁶⁾ Direktiva (EU) 2019/882 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o zahtevah glede dostopnosti za proizvode in storitve (UL L 151, 7.6.2019, str. 70).

⁽⁷⁾ Direktiva (EU) 2016/2102 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. oktobra 2016 o dostopnosti spletišč in mobilnih aplikacij organov javnega sektorja (UL L 327, 2.12.2016, str. 1).

⁽⁸⁾ Uredba (ES) št. 1107/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. julija 2006 o pravicah invalidnih oseb in oseb z omejeno mobilnostjo v zračnem prevozu (UL L 204, 26.7.2006, str. 1).

⁽⁹⁾ Uredba (EU) 2021/782 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2021 o pravicah in obveznostih potnikov v železniškem prometu (UL L 172, 17.5.2021, str. 1).

⁽¹⁰⁾ Uredba (EU) št. 1177/2010 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. novembra 2010 o pravicah potnikov med potovanjem po morju in celinskih plovnih poteh ter spremembi Uredbe (ES) št. 2006/2004 (UL L 334, 17.12.2010, str. 1).

⁽¹¹⁾ Uredba (EU) št. 181/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. februarja 2011 o pravicah potnikov v avtobusnem prevozu in spremembi Uredbe (ES) št. 2006/2004 (UL L 55, 28.2.2011, str. 1).

⁽¹²⁾ Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 1999/62/ES z dne 17. junija 1999 o cestnih pristojbinah za uporabo določene infrastrukture za težka tovorna vozila (UL L 187, 20.7.1999, str. 42).

kartico ugodnosti za invalide ali drug uradni dokument, s katerim se priznava status invalidnosti vložnika. V državah članicah, ki nimajo opredelitve statusa invalidnosti, se lahko upravičenost do posebnih storitev na podlagi invalidnosti uporabi pri dodeljevanju storitev ali ugodnosti invalidom.

- (12) V Konvenciji Združenih narodov o pravicah invalidov se priznava, da sta diskriminacija in družbena izključenost, ki ju doživljajo invalidi, posledica ovir v okolju, sistemskih in vedenjskih ovir v družbi, ne pa okvar. Zaradi pomanjkanja vzajemnega priznavanja statusa invalidnosti med državami članicami se invalidi pogosto soočajo s posebnimi in znatnimi težavami in ovirami pri uveljavljanju svojih temeljnih pravic do enakega obravnavanja, nediskriminacije in prostega gibanja. To velja zlasti za kratkoročno bivanje ali obiske v drugi državi članici v smislu člena 6 Direktive 2004/38/ES Evropskega parlamenta in Sveta ⁽¹³⁾, ki določa, da imajo državljani Unije in njihovi družinski člani pravico do prebivanja v drugi državi članici za obdobje do treh mesecev, ne da bi bili zavezani kakršnim koli pogojem ali formalnostim razen zahtevi, da imajo veljavno osebno izkaznico ali potni list. Za obdobja, daljša od treh mesecev, morajo biti v skladu s členom 7 navedene direktive izpolnjeni dodatni pogoji, v tem primeru pa je v členu 8 navedene direktive določeno, da lahko država članica gostiteljica od državljanov Unije zahteva, da se prijavijo pri ustreznih organih.
- (13) Če z zakonom ni določeno drugače ali drugače dogovorjeno med državami članicami, lahko invalidnost invalidov, ki se zaradi zaposlitve, študija ali iz drugih razlogov za dlje časa preselijo v drugo državo članico, ocenijo in uradno priznajo pristojni organi ali telesa druge države članice, prav tako lahko invalidi prejmejo potrdilo o invalidnosti, kartico ugodnosti za invalide ali drug uradni dokument, s katerim se priznava njihov status invalidnosti, oziroma odločitev o upravičenosti do posebnih storitev na podlagi invalidnosti, v skladu s pravili, ki se uporabljajo v tej državi članici.
- (14) Za spodbujanje prostega gibanja invalidov, ki sodelujejo v programu mobilnosti Unije, bi bilo treba v času trajanja tega programa z uporabo evropske kartice ugodnosti za invalide in evropske parkirne karte za invalide zagotoviti nadaljnji enak dostop do posebnih pogojev ali prednostne obravnave ali do pogojev parkiranja in parkirnih mest. Programi mobilnosti Unije zajemajo programe, ki jih je Unija vzpostavila za podporo mobilnosti oseb za določeno obdobje v drugo državo članico za namene izobraževanja ali usposabljanja, poklicne, državljske ali kulturne namene, kot sta program Evropska solidarnostna enota ali Erasmus*, vzpostavljena z uredbama (EU) 2021/888 ⁽¹⁴⁾ oziroma (EU) 2021/817 ⁽¹⁵⁾ Evropskega parlamenta in Sveta.
- (15) Vendar se osebe s priznanim statusom invalidnosti ali upravičenostjo do posebnih storitev na podlagi invalidnosti, kadar za krajši čas potujejo v državo članico, ki ni država članica, v kateri prebivajo, ali jo obiščejo, redno soočajo z velikimi težavami in ovirami, kadar njihov status invalidnosti ali upravičenost do posebnih storitev na podlagi invalidnosti nista priznana v državi članici, v katero potujejo ali ki jo obiščejo, in kadar nimajo potrdila o invalidnosti, kartice ugodnosti za invalide ali drugega uradnega dokumenta, s katerim se priznava njihov status invalidnosti ali upravičenost do posebnih storitev na podlagi invalidnosti v državi članici gostiteljici, da bi lahko koristile prednosti posebnih pogojev ali prednostne obravnave, ki je na voljo v tej državi. Zlasti osebe z nevidno invalidnostjo se pogosto srečujejo s posebnimi težavami, ko se od njih zahteva, da svojo invalidnost dokažejo, medtem ko potujejo v drugo državo članico ali jo obiščejo.
- (16) Invalidi, ki potujejo v drugo državo članico ali jo obiščejo, so pri uveljavljanju svojih pravic do prostega gibanja v znatno slabšem položaju v primerjavi z neinvalidnimi osebami in invalidi, ki imajo potrdilo o invalidnosti, kartico ugodnosti za invalide ali drug uradni dokument, s katerim se jim priznava status invalidnosti ali upravičenost do posebnih storitev na podlagi invalidnosti v državi članici, v katero potujejo ali ki jo obiščejo.

⁽¹³⁾ Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2004/38/ES z dne 29. aprila 2004 o pravicah državljanov Unije in njihovih družinskih članov do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic, ki spreminja Uredbo (EGS) št. 1612/68 in razveljavlja direktive 64/221/EGS, 68/360/EGS, 72/194/EGS, 73/148/EGS, 75/34/EGS, 75/35/EGS, 90/364/EGS, 90/365/EGS in 93/96/EEC (UL L 158, 30.4.2004, str. 77).

⁽¹⁴⁾ Uredba (EU) 2021/888 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. maja 2021 o vzpostavitvi programa Evropska solidarnostna enota ter razveljavitvi uredb (EU) 2018/1475 in (EU) št. 375/2014 (UL L 202, 8.6.2021, str. 32).

⁽¹⁵⁾ Uredba (EU) 2021/817 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. maja 2021 o vzpostavitvi programa Erasmus+, programa Unije za izobraževanje in usposabljanje, mladino ter šport, ter o razveljavitvi Uredbe (EU) št. 1288/2013 (UL L 189, 28.5.2021, str. 1).

- (17) Poleg tega so invalidi zaradi nevednosti, če ali v kolikšni meri bodo njihov status invalidnosti ali upravičenost do posebnih storitev na podlagi invalidnosti in uradni dokumenti, s katerimi se ta status ali upravičenost priznava, priznani med potovanjem v drugo državo članico ali njenim obiskom, v znatno negotovem položaju. To težavo dodatno zaostruje omejena razpoložljivost spletnih informacij o njihovih posebnih pravicah in razpoložljivih ugodnostih. To lahko invalide na koncu odvrne od uveljavljanja svojih pravic do prostega gibanja ter od tega, da polno in učinkovito sodelujejo v družbi in so vanjo vključeni.
- (18) Državljeni Unije so v številnih peticijah, naslovljenih na Evropski parlament, izrazili zaskrbljenost zaradi pomanjkanja vzajemnega priznavanja invalidnosti po vsej Uniji in zahtevali uvedbo kartice ugodnosti za invalide na ravni Unije.
- (19) Poleg različnih vidnih in nevidnih fizičnih, socialnih in drugih ovir za dostop do javnih in zasebnih prostorov in storitev ter pomanjkanje primernih prilagoditev so visoki stroški ključni dejavnik, ki mnoge invalide odvrta od potovanja. Invalidi imajo posebne potrebe, zaradi katerih nastanejo dodatni stroški, povezani z njihovo invalidnostjo, in ki lahko zahtevajo prisotnost oseb, ki jih spremljajo ali jim pomagajo, vključno z osebami, ki so v skladu z nacionalnim pravom ali prakso priznane kot osebni pomočniki, ali tolmačev za znakovni jezik ali živali vodnic, zaradi česar so njihovi potni stroški višji od potnih stroškov neinvalidnih oseb. Pomanjkanje priznavanja statusa invalidnosti ali upravičenosti do posebnih storitev na podlagi invalidnosti v drugih državah članicah bi lahko omejilo njihov dostop do posebnih pogojev ali prednostne obravnave ali do pogojev parkiranja in parkirnih mest, rezerviranih za invalide, kot so brezplačen dostop ali znižane tarife, prednostni sedeži v javnem prevozu ali rezervirana parkirna mesta, kar vpliva na njihove potne stroške, življenje, družbeno in ekonomsko vključenost ter osebno samostojnost. Poleg tega lahko splošno razširjeno nepoznavanje politik psihosocialne, kognitivne, fizične ali senzorične dostopnosti privede do diskriminatornega ravnanja do invalidov.
- (20) Prednostna obravnava, kot je osebna pomoč, prednostni dostop ali možnost, da se zaobide čakalne vrste, ne glede na to, ali je ponujena za plačilo ali ne, je pogosto pomembna, da se invalidom omogoči, da dostopajo do različnih storitev, dejavnosti in objektov ter da jih v celoti izkoristijo. Vendar invalidi zaradi pomanjkanja vzajemnega priznavanja statusa invalidnosti ali upravičenosti do posebnih storitev na podlagi invalidnosti in uradnih dokumentov, s katerimi se ta status ali upravičenost priznava in ki so bili izdani v drugih državah članicah, v državi članici, v katero potujejo ali ki jo obiščejo, morda ne bi mogli koristiti posebnih pogojev ali prednostne obravnave, ki jih javni organi ali zasebni izvajalci v tej državi članici ponujajo imetnikom potrdila o invalidnosti, kartice ugodnosti za invalide ali drugih uradnih dokumentov, s katerim se priznava njihov status invalidnosti ali upravičenost do posebnih storitev na podlagi invalidnosti in ki so bili izdani v tej državi članici.
- (21) Pilotni projekt o evropski kartici ugodnosti za invalide, ki se je začel izvajati leta 2016 in je bil izveden v osmih državah članicah, je bil sicer prostovoljen in po obsegu omejen, a je pokazal, da ima omogočanje vzajemnega priznavanja statusa invalidnosti ali upravičenosti do posebnih storitev na podlagi invalidnosti med državami članicami prednosti za invalide pri dostopu do posebnih pogojev ali prednostne obravnave, kar zadeva storitve na področju kulture, prostega časa in športa ter v nekaterih primerih prevoza, pa tudi pri podpori njihovem kratkotrajnemu čezmejnemu gibanju v Uniji, ter dokazal, da so cilji evropske kartice ugodnosti za invalide še naprej relevantni za aktualne potrebe invalidov. Poleg tega je ta pilotni projekt vključeval še druge primere storitev, dejavnosti in objektov, v okviru katerih se invalidom ponujajo posebni pogoji ali prednostna obravnava.
- (22) Invalidi lahko na podlagi svojega statusa invalidnosti ali upravičenosti do posebnih storitev na podlagi invalidnosti pri pristojnih organih ali telesih države članice, v kateri prebivajo, vložijo vlogo za izdajo parkirne karte za invalide, s katero se jim priznava pravica do nekaterih pogojev parkiranja in parkirnih mest, rezerviranih za invalide. Vsaka država članica ima na lokalni, regionalni ali nacionalni ravni vzpostavljen postopek za predložitev vloge za pridobitev parkirne karte za invalide ali osebe, ki jih spremljajo ali jim pomagajo, vključno z osebnimi pomočniki, in merila, ki morajo biti izpolnjena, da so do nje upravičeni.
- (23) V Priporočilu Sveta 98/376/ES⁽¹⁶⁾ je določen evropski model parkirne karte za invalide, kar olajšuje priznavanje takih parkirnih kart v različnih državah članicah. Vendar je to priporočilo nezavezujoče, zato sta njegovo izvajanje in vključitev posebnih nacionalnih dodatkov ali odstopanj od priporočenega modela privedla do različnih parkirnih

⁽¹⁶⁾ Priporočilo Sveta 98/376/ES z dne 4. junija 1998 o parkirni kartici za invalide (UL L 167, 12.6.1998, str. 25).

kart za invalide. Taka raznolikost ovira čezmejno priznavanje teh parkirnih kart v različnih državah članicah ter dostop invalidov do zagotovljenih posebnih pogojev parkiranja in parkirnih mest, rezerviranih za imetnike parkirne karte za invalide v drugih državah članicah. Poleg tega navedeno priporočilo ni bilo posodobljeno, da bi odražalo trenutni tehnološki in digitalni razvoj. Države članice imajo tudi težave z goljufijami in ponarejanjem, kar zadeva parkirne karte za invalide, saj je oblika običajno precej preprosta in jo je enostavno ponarediti ter je v praksi v vsaki državi članici drugačna, zaradi česar jo je težko preveriti. Ob upoštevanju te direktive, ki določa pravno zavezujoča pravila, ki so na tem področju podrobnejša, Priporočilo 98/376/ES ne dosega več svojih ciljev. Vendar bi morale imeti države članice možnost dovoliti, da imajo parkirne karte za invalide, izdane pred datumom začetka uporabe ukrepov za prenos te direktive v skladu z navedenim priporočilom, na njihovem ozemlju enak učinek kot evropska parkirna karta za invalide.

- (24) Da bi invalidom olajšali dostop do posebnih pogojev ali prednostne obravnave, povezane s storitvami, vključno s storitvami potniškega prevoza, dejavnostmi in objekti, tudi kadar se ne zagotavljajo za plačilo, v državah članicah, v katerih ne prebivajo, bi bilo treba odpraviti preostale ovire in težave pri potovanju v drugo državo članico ali njenem obisku zaradi pomanjkanja vzajemnega priznavanja njihovega statusa invalidnosti ali upravičenosti do posebnih storitev na podlagi invalidnosti in uradnih dokumentov, s katerimi se ta status ali upravičenost priznava in ki so bili izdani v drugih državah članicah, ter pravic do parkiranja.
- (25) Da bi invalidom, ki za kratkoročno bivanje potujejo v drugo državo članico ali jo obiščejo, olajšali uveljavljanje pravic dostopa do posebnih pogojev ali prednostne obravnave, ki jih ponujajo javni organi ali zasebni izvajalci, brez diskriminacije na podlagi državljanstva in na enaki podlagi kot invalidom v tej državi članici, ter da bi olajšali uporabo vseh prevoznih sredstev in koriščenja pogojev parkiranja in parkirnih mest, rezerviranih za invalide, na enaki podlagi kot invalidom v tej državi članici, je treba določiti okvir, skupna pravila in pogoje, vključno s skupnim standardiziranim modelom, za evropsko kartico ugodnosti za invalide kot dokazilo o priznanem statusu invalidnosti ali upravičenosti do posebnih storitev na podlagi invalidnosti in za evropsko parkirno karto za invalide kot dokazilo za njihovo priznano pravico do pogojev parkiranja in parkirnih mest, rezerviranih za invalide. Poleg tega bi morale imeti države članice možnost, da to direktivo uporabljajo za osebe s priznanim statusom invalidnosti ali upravičenostjo do posebnih storitev na podlagi invalidnosti za obdobja, daljša od kratkoročnega bivanja.
- (26) Vzajemno priznavanje evropske kartice ugodnosti za invalide in evropske parkirne karte za invalide bi moralo invalidom s priznanim statusom invalidnosti ali upravičenostjo do posebnih storitev na podlagi invalidnosti v državi članici olajšati in zagotoviti dostop do posebnih pogojev ali prednostne obravnave, ki jo ponujajo javni organi ali zasebni izvajalci pri različnih storitvah, dejavnostih in objekti, tudi kadar se ne zagotavljajo za plačilo, ter dostop do pogojev parkiranja in parkirnih mest, rezerviranih za invalide in, kjer je to ustrezno, za osebe, ki jih spremljajo ali jim pomagajo, vključno z osebnimi pomočniki, in sicer pod enakimi pogoji, kot so določeni na podlagi nacionalnih potrdil o invalidnosti, kartic ugodnosti za invalide ali drugih uradnih dokumentov, s katerimi se priznava status invalidnosti, kadar taki uradni dokumenti obstajajo, in parkirnih kart za invalide, ki so jih izdali pristojni organi ali telesa v državi članici gostiteljici.
- (27) Poleg pogojev parkiranja in parkirnih mest se storitve, dejavnosti in objekti, zajeti s to direktivo, nanašajo na najrazličnejše nenehno spreminjajoče se dejavnosti, vključno z dejavnostmi, ki jih javni organi ali zasebni izvajalci na različnih področjih politike, kot so kultura, prosti čas, turizem, šport, javni in zasebni prevoz ter usposabljanje, ne ponujajo za plačilo, in sicer bodisi obvezno na podlagi nacionalnih ali lokalnih pravil ali pravnih obveznosti bodisi prostovoljno, zlasti pri zasebnih izvajalcih.
- (28) Primeri posebnih pogojev ali prednostne obravnave vključujejo prost dostop, znižane tarife, znižane cestnine ali uporabnine za ceste, mostove ali predore, za katere se zaračunavajo cestne pristojbine, prednostni dostop, dostop do območij z omejenim prometom in območij za pešce, prednostne sedeže v javnem prevozu, rezervirane in dostopne sedeže v javnem prevozu, parkih in drugih javnih prostorih, dostopne sedeže na kulturnih ali javnih prireditvah, osebno pomoč, živali vodnice, kot so psi vodniki ali psi pomočniki za invalide, tudi za slepe ali slabovidne osebe, pomoč na plaži pri vstopu v vodo, podporo, kot je dostop do Braillove pisave, zvočnih vodnikov ali tolmačenja znakovnega jezika, zagotavljanje pripomočkov ali pomoči, izposoja invalidskega vozička, izposoja invalidskega vozička za uporabo v vodi, pridobivanje turističnih informacij v dostopnih oblikah ter uporabo invalidskega skuterja

na cestah ali invalidskega vozička na kolesarskih pasovih brez globe. Primeri pogojev parkiranja in parkirnih mest vključujejo brezplačna ali razširjena parkirna mesta ali rezervirane parkirne prostore ter dostop do območij, kjer je promet v skladu z nacionalnim pravom omejen na določena vozila, kot so območja z nizkimi emisijami. Kar zadeva storitve potniškega prevoza z zračnimi, železniškimi ali vodnimi prevoznimi sredstvi ali z avtobusom, lahko poleg posebnih pogojev ali prednostne obravnave, ki je na voljo invalidom, živali vodnice, kot so psi vodniki ali psi pomočniki za invalide, tudi za slepe ali slabovidne osebe, osebni pomočniki, tolmači za znakovni jezik ali druge osebe, ki spremljajo invalide ali osebe z omejeno mobilnostjo ali jim pomagajo, potujejo brezplačno ali po znižani ceni in po možnosti sedijo poleg invalida, ki ga spremljajo ali mu pomagajo. Osebe, ki invalide spremljajo ali jim pomagajo, imenujejo invalidi sami ali njihovi zakoniti skrbniki, glede na potrebe invalidov pa se lahko te osebe tudi kratkoročno zamenjajo.

- (29) Osebni pomočniki po potrebi na podlagi pogodbenega razmerja ter v skladu z nacionalnim pravom ali prakso spremljajo invalide ali jim pomagajo ali opravljajo osnovna dnevna opravila, da spodbujajo njihovo osebno samostojnost, jim olajšujejo življenje v skupnosti in jih spodbujajo, da živijo samostojno. Osebni pomočniki bi morali imeti ne glede na državljanstvo možnost, da invalide spremljajo ali jim pomagajo z uporabo evropske kartice ugodnosti za invalide ali evropske parkirne karte za invalide med potovanjem v državo članico, ki ni država njihovega prebivališča, ali njenim obiskom, pod pogojem, da imajo pravico do gibanja po Uniji na podlagi veljavnega prava Unije in nacionalnega prava.
- (30) Države članice bi morale v skladu z zadevnim pravom Unije, kadar je to ustrezno, zagotoviti, da izvajalci storitev čezmejnega potniškega prevoza potnikom, ki imajo evropsko kartico ugodnosti za invalide, ob nakupu vozovnice na podlagi uredb (EU) št. 181/2011 in (EU) št. 1177/2010 podajo ali jim na podlagi Uredbe (EU) 2021/782 na zahtevo dajo na voljo jasne informacije o posebnih pogojih ali prednostni obravnavi, ki veljajo na različnih delih prevoza med celotnim potovanjem, da potniki, ki imajo evropsko kartico ugodnosti za invalide, ob vstopu v drugo državo članico v okviru iste prevozne storitve ne bi ostali brez veljavne potne listine.
- (31) Izdaja, podaljšanje in odvzem evropske kartice ugodnosti za invalide in evropske parkirne karte za invalide v državi članici se določijo s to direktivo skupaj s pravili, postopki in pristojnostmi, ki se uporabljajo v tej državi članici za ocenjevanje in priznavanje statusa invalidnosti ali upravičenosti do posebnih storitev na podlagi invalidnosti ter pravic invalidov do parkiranja. Kadar države članice evropsko kartico ugodnosti za invalide izdajo samodejno, bi morale pridobiti soglasje zadevne osebe. Izdaja in podaljšanje evropske kartice ugodnosti za invalide bi morala biti brezplačna, za njeno ponovno izdajo v primeru izgube ali škode pa se lahko zaračuna pristojbina. Izdaja in podaljšanje evropske parkirne karte za invalide je lahko brezplačna ali pa se zanjo zaračuna pristojbina. Morebitne pristojbine, zaračunane za ponovno izdajo evropske kartice ugodnosti za invalide v primeru izgube ali škode ali za izdajo in podaljšanje evropske parkirne karte za invalide, ne bi smele presežati zadevnih upravnih stroškov ali biti določene v višini, ki bi invalidom preprečevala pridobitev ali ponovno pridobitev teh kartic oziroma jih od tega odvrčala.
- (32) Poleg fizične različice evropske kartice ugodnosti za invalide bi morale države članice zagotoviti tudi digitalno različico kartice in bi morale biti zmožne zagotoviti digitalno različico evropske parkirne karte za invalide, potem ko bodo z izvedbenimi akti določene tehnične specifikacije. Take specifikacije bi morale temeljiti na izkušnjah iz preteklega in tekočega dela na ravni Unije v zvezi z digitalizacijo potrtil in dokumentov, kot je digitalno COVID potrdilo EU, vzpostavljeno na podlagi Uredbe (EU) 2021/953 Evropskega parlamenta in Sveta⁽¹⁷⁾, ter bi morale omogočiti uporabo evropske kartice ugodnosti za invalide in evropske parkirne karte za invalide z denarnico za digitalno identiteto na ravni Unije. Invalidi bi morali biti o teh možnostih obveščeni in bi morali imeti možnost, da se prostovoljno odločijo, ali bodo uporabljali fizično ali digitalno različico evropske kartice ugodnosti za invalide ali obe. V državah članicah, v katerih je poleg fizične različice evropske parkirne karte za invalide na voljo še digitalna različica, bi morali invalidi imeti možnost zahtevati fizično različico karte ter tako digitalno kot fizično različico karte, če tako želijo.

⁽¹⁷⁾ Uredba (EU) 2021/953 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. junija 2021 o okviru za izdajanje, preverjanje in priznavanje interoperabilnih potrdil o cepljenju, testu in preboleli bolezni v zvezi s COVID-19 (digitalno COVID potrdilo EU) za olajšanje prostega gibanja med pandemijo COVID-19 (UL L 211, 15.6.2021, str. 1).

- (33) Izdaja evropske kartice ugodnosti za invalide in evropske parkirne karte za invalide vključuje obdelavo osebnih podatkov, zlasti podatkov o statusu invalidnosti imetnika kartice, ki so podatki o zdravstvenem stanju iz člena 4, točka 15, Uredbe (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽¹⁸⁾ in posebna vrsta osebnih podatkov v smislu člena 9 navedene uredbe. Vsaka obdelava osebnih podatkov v okviru te direktive mora biti v skladu s pravom o varstvu podatkov, ki se uporablja, zlasti z Uredbo (EU) 2016/679. Države članice morajo pri prenosu te direktive zagotoviti, da nacionalna zakonodaja vključuje ustrezne zaščitne ukrepe, ki se uporabljajo za obdelavo osebnih podatkov, zlasti posebnih vrst osebnih podatkov. Države članice bi morale zagotoviti tudi varnost, celovitost, avtentičnost in zaupnost osebnih podatkov, zbranih in shranjenih za namene te direktive.
- (34) Za izdajo evropske kartice ugodnosti za invalide ali evropske parkirne karte za invalide bi morala biti odgovorna država članica, v kateri oseba običajno prebiva v skladu s pravom Unije in v kateri prejme oceno statusa invalidnosti ali upravičenosti do posebnih storitev na podlagi invalidnosti. Imetniki evropske kartice ugodnosti za invalide ali evropske parkirne karte bi morali imeti možnost, da tako kartico oziroma karto uporabljajo med bivanjem v kateri koli drugi državi članici.
- (35) Namen evropske kartice ugodnosti za invalide in evropske parkirne karte za invalide je vsem invalidom olajšati učinkovito in polno uveljavljanje svojih pravic do prostega gibanja ter omogočiti enak dostop do posebnih pogojev ali prednostne obravnave ali do pogojev parkiranja in parkirnih mest v zvezi s storitvami, dejavnostmi in objekti, ki jih ponujajo države članice, tudi kadar se ne ponujajo za plačilo. To zlasti velja za invalide, ki potujejo v drugo državo članico ali jo obiščejo zaradi dela ali za namene, povezane z usposabljanjem.
- (36) Predvideni okvir za vzajemno priznavanje evropske kartice ugodnosti za invalide in evropske parkirne karte za invalide ne vpliva na pristojnosti države članice, da oceni in prizna status invalidnosti ali upravičenost do posebnih storitev na podlagi invalidnosti ter invalidom, tudi tistim, ki uporabljajo živali vodnice, ali osebam, ki jih spremljajo ali jim pomagajo, vključno z osebnimi pomočniki, ponuja posebne pogoje ali prednostno obravnavo, kot so prost dostop ali znižane tarife za nekatere storitve. Javnim organom ali zasebnim izvajalcem ne nalaga obveznosti uvedbe posebnih pogojev ali prednostne obravnave za invalide ter ne vzpostavlja centraliziranega seznama Unije, ki bi vseboval posebne pogoje ali prednostno obravnavo za imetnike evropske kartice ugodnosti za invalide v vseh državah članicah. Javni organi in zasebni izvajalci lahko ponujajo nekatere posebne pogoje ali prednostno obravnavo samo določeni skupini invalidov, odvisno od potreb zadevne skupine.
- (37) Evropska kartica ugodnosti za invalide se lahko zahteva kot dokazilo o statusu invalidnosti, da lahko pod enakimi pogoji dostopajo do vseh posebnih pogojev ali prednostne obravnave v zvezi s storitvami, dejavnostmi ali objekti, tudi kadar se ne ponujajo za plačilo, ki so na voljo invalidom ali osebam, ki jih spremljajo ali jim pomagajo, vključno z njihovimi osebnimi pomočniki, v okviru področja uporabe te direktive, ali so rezervirani zanje. Vendar se evropska kartica ugodnosti za invalide ne bi smela zahtevati kot dokazilo o invalidnosti za dostop ali uveljavljanje katerih koli pravic, določenih v drugem pravu Unije ali nacionalnem pravu, vključno s pravicami, ki zagotavljajo posebne ugodnosti, posebne pogoje ali prednostno obravnavo, ki ne spadajo na področje uporabe te direktive. Kadar se v skladu s pravom Unije zahteva potrdilo o invalidnosti, kartica ugodnosti za invalide ali drug uradni dokument za invalide, se evropska kartica ugodnosti za invalide ne bi smela zahtevati kot dokazilo o invalidnosti, razen če se država članica odloči, da bo svoje nacionalno potrdilo o invalidnosti, kartico ugodnosti za invalide ali drug uradni dokument za invalide združila z evropsko kartico ugodnosti za invalide.
- (38) Ta direktiva se ne uporablja za socialnovarstvene prejemke na podlagi uredb (ES) št. 883/2004 ⁽¹⁹⁾ in (ES) št. 987/2009 ⁽²⁰⁾ Evropskega parlamenta in Sveta, posebne denarne dajatve, za katere se prispevek plačuje ali ne, ali dajatve v naravi na področju socialne varnosti, socialne zaščite ali zaposlovanja ali socialno pomoč iz člena 24(2) Direktive 2004/38/ES. Ker je cilj te direktive invalidom, ki za kratkoročno bivanje potujejo v drugo državo članico

⁽¹⁸⁾ Uredba (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Direktive 95/46/ES (Splošna uredba o varstvu podatkov) (UL L 119, 4.5.2016, str. 1).

⁽¹⁹⁾ Uredba (ES) št. 883/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o koordinaciji sistemov socialne varnosti (UL L 166, 30.4.2004, str. 1).

⁽²⁰⁾ Uredba (ES) št. 987/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. septembra 2009 o določitvi podrobnih pravil za izvajanje Uredbe (ES) št. 883/2004 o koordinaciji sistemov socialne varnosti (UL L 284, 30.10.2009, str. 1).

ali jo obiščejo, olajšati enak dostop do posebnih pogojev ali prednostne obravnave, se ta direktiva prav tako ne uporablja za plačane ali neplačane storitve, ki se zagotavljajo za dolgoročno inkluzijo, rehabilitacijo ali rehabilitacijo invalidov, ali za posebne pogoje ali prednostno obravnavo za dostop do storitev, ki so na voljo invalidom glede na njihove individualne potrebe in ob izpolnjevanju dodatnih meril, in sicer na podlagi individualne ocene ali odločitve glede upravičenosti do posebnih storitev na podlagi invalidnosti, ki se razlikujejo od storitev, ki so na voljo invalidom, ki ne izpolnjujejo takih dodatnih meril. Vendar se izvajanje te direktive ne bi smelo uporabljati za izključitev posebnih pogojev ali prednostne obravnave, ki so že na voljo invalidom, iz področja uporabe te direktive, tako da bi zanje veljala dodatna merila.

- (39) Za ozaveščanje in olajšanje dostopa invalidov do posebnih pogojev ali prednostne obravnave med potovanjem v drugo državo članico ali njenim obiskom bi morale države članice vse ustrezne informacije v zvezi s pogoji, pravili, prakso in postopki, ki se uporabljajo za pridobitev evropske kartice ugodnosti za invalide ali evropske parkirne karte za invalide in njuno poznejšo uporabo, dati javno na voljo na jasn, celovit in uporabniku prijazen način ter v oblikah, dostopnih za invalide, ob upoštevanju ustreznih zahtev glede dostopnosti za storitve iz Priloge I k Direktivi (EU) 2019/882, tudi v znakovnem jeziku, Braillovi pisavi, podpornih oblikah in avdioobliki. Države članice bi si morale prizadevati zagotoviti, da take informacije ne presegajo ravni zahtevnosti ravni B1 (srednja raven) po skupnem evropskem referenčnem okviru Sveta Evrope za jezike.
- (40) Komisija bi morala vzpostaviti posebno spletno stran Unije. Ta spletna stran Unije bi morala vsebovati povezavo do nacionalnega spletišča vsake države članice. Spletna stran Unije bi morala biti v skladu z ustreznimi zahtevami glede dostopnosti za storitve iz Priloge I k Direktivi (EU) 2019/882 na voljo v vseh uradnih jezikih Unije, mednarodnem znakovnem jeziku in nacionalnih znakovnih jezikih držav članic ter v dostopni in lahko berljivi obliki. Informacije na tej spletni strani bi morale biti lahko razumljive, pri čemer njihova raven zahtevnosti ne bi smela presegati ravni B1 (srednja raven) po skupnem evropskem referenčnem okviru Sveta Evrope za jezike.
- (41) Zaradi nesporazumov, komunikacijskih ovir ali premajhne ozaveščenosti invalidi, zlasti tisti z nevidnimi invalidnostmi, ne prejmejo vedno najustreznejše podpore in prilagoditve za svojo invalidnost, tudi kadar potujejo z javnim prevozom ali sodelujejo z nacionalnimi organi ali v izrednih razmerah. Da bi spodbudili ponudnike storitev in olajšali dostop invalidov do posebnih pogojev ali prednostne obravnave, bi morale države članice javne organe in zasebne izvajalce ozaveščati o obstoju in uporabi evropske kartice ugodnosti za invalide in evropske parkirne karte za invalide ter jih spodbujati, naj invalidom prostovoljno ponudijo posebne pogoje ali prednostno obravnavo. Javne organe in zasebne izvajalce lahko zlasti spodbujajo, na primer z zagotavljanjem informacij glede mogočih posebnih pogojev ali prednostne obravnave, ki naj bi jih nudili, pa tudi z usposabljanjem o ozaveščanju o invalidnosti, da bodo ponujeni posebni pogoji ali prednostna obravnava ustrezni, učinkoviti in vključujoči. Države članice bi si morale prizadevati za razvoj, izvajanje in ocenjevanje vseh takih ukrepov v posvetovanju z invalidi in organizacijami, ki jih zastopajo.
- (42) Javni organi, ki invalidom ponujajo posebne pogoje ali prednostno obravnavo ali pogoje parkiranja in parkirna mesta, bi morali take informacije javno objaviti na jasn, celovit in uporabniku prijazen način ter v dostopnih oblikah, tudi na uradnih spletiščih javnih organov, kadar so na voljo, ali na druge primerne načine ter v skladu z ustreznimi zahtevami glede dostopnosti za storitve iz Priloge I k Direktivi (EU) 2019/882, tudi v znakovnem jeziku, Braillovi pisavi, podpornih oblikah in avdioobliki. Zasebne izvajalce, ki invalidom ponujajo posebne pogoje ali prednostno obravnavo ali pogoje parkiranja in parkirna mesta, bi bilo treba tudi spodbujati, da take informacije javno objavijo na jasn, celovit in uporabniku prijazen način ter v dostopnih oblikah.
- (43) Države članice bi morale ob podpori Komisije sprejeti potrebne ukrepe, da bi preprečile tveganje ponarejanja ali goljufije v zvezi z evropsko kartico ugodnosti za invalide ali evropsko parkirno karto za invalide, ter bi se morale dejavno boriti proti goljufivi izdaji, goljufivi uporabi in ponarejanju teh kartic oziroma kart. Države članice bi si morale izmenjevati informacije o takih primerih, da bi zagotovile medsebojno zaupanje med državami članicami, saj je vzajemno priznavanje statusa invalidnosti temelj evropske kartice ugodnosti za invalide. Države članice bi morale zagotoviti, da se pri vseh ukrepih, sprejetih za preprečevanje tveganja ponarejanja ali goljufij, spoštujejo pravice

invalidov in da ti ukrepi ne vodijo k njihovi stigmatizaciji. Države članice bi se morale pri oblikovanju in izvajanju teh ukrepov posvetovati z invalidi in organizacijami, ki jih zastopajo.

- (44) Za zagotovitev pravilne uporabe te direktive bi bilo treba na Komisijo prenesti pooblastilo, da v skladu s členom 290 PDEU sprejme akte za dopolnitev te direktive z določitvijo digitalnih elementov za fizične različice evropske kartice ugodnosti za invalide in evropske parkirne karte za invalide, da bi preprečili goljufije in se borili proti njim, ter s spremembo podatkovnih polj standardizirane oblike teh kartic oziroma kart iz te direktive, kadar so take spremembe potrebne zaradi prilagoditve oblike tehničnemu razvoju, preprečitve ponarejanja in goljufij, obravnave zlorab ali nepravilne uporabe ali zagotovitve interoperabilnosti.
- (45) Za zagotovitev enotnih pogojev za izvajanje te direktive bi bilo treba na Komisijo prenesti izvedbena pooblastila v zvezi z določitvijo dostopne digitalne različice evropske kartice ugodnosti za invalide in dostopne digitalne različice evropske parkirne karte za invalide za države članice, ki se odločijo fizično različico dopolniti z digitalno, ter določitvijo skupnih tehničnih specifikacij za varnostne in digitalne elemente ter vprašanj interoperabilnosti fizičnih različic kartic. Ta pooblastila bi bilo treba izvajati v skladu z Uredbo (EU) št. 182/2011 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽²¹⁾.
- (46) V skladu z Uredbo (EU) 2018/1725 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽²²⁾ se Komisija pri pripravi delegiranih ali izvedbenih aktov, ki vplivajo na varstvo pravic in svoboščin posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov, posvetuje z Evropskim nadzornikom za varstvo podatkov. Komisija se lahko posvetuje tudi z Evropskim odborom za varstvo podatkov, kadar so taki akti posebnega pomena za varstvo pravic in svoboščin posameznikov v zvezi z obdelavo osebnih podatkov.
- (47) Države članice bi morale zagotoviti, da obstajajo ustrezna in učinkovita sredstva za zagotavljanje skladnosti s to direktivo in njenega izvrševanja, ter vzpostaviti ustrezna pravna sredstva, vključno s preverjanjem skladnosti ter upravnimi ali sodnimi postopki, da se invalidom, osebam, ki jih spremljajo ali jim pomagajo, vključno z osebnimi pomočniki, ter javnim organom, kot so organi za enakost, zasebnim združenjem, organizacijam, zlasti organizacijam, ki zastopajo invalide, ali drugim pravnim subjektom, ki imajo pravni interes za zagotavljanje skladnosti s to direktivo, v skladu z nacionalnim pravom in prakso ter s soglasjem invalida omogoči ukrepanje v njegovem imenu ali v njegovo podporo. Države članice bi morale zagotoviti, da ta sredstva upoštevajo člen 13 Konvencije Združenih narodov o pravicah invalidov in načelo primerne prilagoditve, opredeljeno v členu 2 Konvencije.
- (48) Države članice bi morale sprejeti ustrezne ukrepe v primeru neizpolnjevanja obveznosti iz te direktive in pravic, ki spadajo na njeno področje uporabe. Ustrezni ukrepi bi morali biti učinkoviti, sorazmerni in odvračilni ter bi lahko vključevali upravne in finančne sankcije, kot so opozorila, globe ali plačilo ustreznih nadomestil ter druge vrste kazni.
- (49) S to direktivo se spoštujejo temeljne pravice in upoštevajo načela, ki so priznana zlasti v Listini in Konvenciji Združenih narodov o pravicah invalidov. Namen te direktive je zlasti zagotoviti polno spoštovanje pravic invalidov do ukrepov za zagotavljanje njihove samostojnosti, družbene, ekonomske in poklicne vključenosti ter sodelovanja v življenju skupnosti in spodbujati uporabo člena 26 Listine.
- (50) Ker ciljev te direktive, in sicer okrepiti uveljavljanja pravic invalidov do prostega gibanja in povečati možnosti invalidov, da potujejo v drugo državo članico ali jo obiščejo, s tem pa se boriti proti diskriminaciji proti invalidom, države članice ne morejo zadovoljivo doseči, temveč se zaradi obsega in učinkov ukrepa za vzpostavitev okvira skupnih pravil in pogojev lažje dosežejo na ravni Unije, lahko Unija sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5 PEU. V skladu z načelom sorazmernosti iz navedenega člena ta direktiva ne presega tistega, kar je potrebno za doseganje navedenih ciljev –

⁽²¹⁾ Uredba (EU) št. 182/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. februarja 2011 o določitvi splošnih pravil in načel, na podlagi katerih države članice nadzirajo izvajanje izvedbenih pooblastil Komisije (UL L 55, 28.2.2011, str. 13).

⁽²²⁾ Uredba (EU) 2018/1725 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. oktobra 2018 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov v institucijah, organih, uradih in agencijah Unije in o prostem pretoku takih podatkov ter razveljavitvi Uredbe (ES) št. 45/2001 in Sklepa št. 1247/2002/ES (UL L 295, 21.11.2018, str. 39).

SPREJELA NASLEDNJO DIREKTIVO:

POGLAVJE I
SPLOŠNE DOLOČBE

Člen 1

Predmet urejanja

Ta direktiva določa:

- (a) pravila, ki urejajo izdajo evropske kartice ugodnosti invalidom kot dokazila o statusu invalidnosti ali o upravičenosti do posebnih storitev na podlagi invalidnosti za namene spodbujanja svobode gibanja invalidov in olajševanja kratkoročnega bivanja invalidov v državi članici, ki ni država, v kateri prebivajo, tako, da se jim omogoči enak dostop do vseh posebnih pogojev ali prednostne obravnave v zvezi s storitvami, dejavnostmi ali objekti, tudi kadar se ne zagotavljajo za plačilo, ki so na voljo invalidom v zadevni državi članici, tudi tistim, ki uporabljajo živali vodnice, in, kadar je to ustrezno, osebam, ki jih spremljajo ali jim pomagajo, vključno z njihovimi osebnimi pomočniki, ali so rezervirana zanje;
- (b) pravila, ki urejajo izdajo evropske parkirne karte za invalide kot dokazila o pravici do pogojev parkiranja in parkirnih mest, rezerviranih za invalide, za namene spodbujanja svobode gibanja invalidov ter olajševanja kratkoročnega bivanja invalidov v državi članici, ki ni država, v kateri prebivajo, tako da se jim omogoči enak dostop do vseh pogojev parkiranja in parkirnih mest, ki so na voljo invalidom v zadevni državi članici in, kadar je to ustrezno, osebam, ki jih spremljajo ali jim pomagajo, vključno z njihovimi osebnimi pomočniki, ali so rezervirana zanje;
- (c) skupni predlogi za evropsko kartico ugodnosti za invalide in evropsko parkirno karto za invalide.

Člen 2

Področje uporabe

1. Ta direktiva se uporablja za pogoje parkiranja in parkirna mesta ter v vseh primerih, v katerih javni organi ali zasebni izvajalci invalidom ponujajo posebne pogoje ali prednostno obravnavo v zvezi z dostopom do naslednjih storitev, dejavnosti in objektov, v okviru kratkoročnega bivanja:

- (a) storitev v smislu člena 57 PDEU;
- (b) storitev potniškega prevoza;
- (c) drugih dejavnosti in objektov, tudi kadar se ne zagotavljajo za plačilo.

2. Države članice to direktivo uporabljajo za obdobja, daljša od kratkoročnega bivanja, za imetnike evropske kartice ugodnosti za invalide ali evropske parkirne karte za invalide, ki sodelujejo v programu mobilnosti Unije, za čas trajanja tega programa.

Države članice se lahko odločijo tudi, da bodo to direktivo uporabljale za obdobja, daljša od kratkoročnega bivanja, za imetnike evropske kartice ugodnosti za invalide ali evropske parkirne karte za invalide, ki njihovo državo obiščejo ali bivajo na njenem ozemlju.

3. Ta direktiva se ne uporablja za:

- (a) dajatve na področju socialne varnosti na podlagi uredb (ES) št. 883/2004 in (ES) št. 987/2009;
- (b) posebne denarne dajatve, za katere se prispevek plačuje ali ne, ali dajatve v naravi na področju socialne varnosti, socialne zaščite ali zaposlovanja;
- (c) socialno pomoč iz člena 24(2) Direktive 2004/38/ES;

- (d) plačane ali neplačane storitve, ki se zagotavljajo za dolgoročno inkluzijo, rehabilitacijo ali rehabilitacijo invalidov;
- (e) posebne pogoje ali prednostno obravnavo za dostop do storitev, ki so na voljo invalidom ob upoštevanju njihovih individualnih potreb in ob izpolnjevanju dodatnih meril, in sicer na podlagi individualne ocene ali odločitve glede upravičenosti do posebnih storitev.

4. Ta direktiva ne vpliva na pristojnost držav članic, da določijo pogoje za ocenjevanje in priznavanje statusa invalidnosti ali upravičenosti do posebnih storitev na podlagi invalidnosti ali za priznanje pravice do pogojev parkiranja in parkirnih mest, rezerviranih za invalide. Ne vpliva na pristojnost držav članic, da na nacionalni, regionalni ali lokalni ravni izdajo potrdilo o invalidnosti, kartico ugodnosti za invalide ali drug uradni dokument za invalide, vključno z odločitvijo glede upravičenosti do posebnih storitev na podlagi invalidnosti.

5. Ta direktiva ne vpliva na pristojnost držav članic za priznavanje ali zahtevo za priznavanje posebnih ugodnosti, posebnih pogojev ali prednostne obravnave, kot so prost dostop ali znižane tarife za invalide, tudi tiste, ki uporabljajo živali vodnice, in za osebe, ki jih spremljajo ali jim pomagajo, vključno z njihovimi osebnimi pomočniki.

6. Ta direktiva ne posega v pravice invalidov ali oseb, ki jih spremljajo ali jim pomagajo, vključno z njihovimi osebnimi pomočniki ali živalmi vodnicami, ki lahko izhajajo iz drugih določb prava Unije ali nacionalnega prava, s katerim se izvaja pravo Unije, vključno s pravicami, ki zagotavljajo posebne ugodnosti, posebne pogoje ali prednostno obravnavo. Evropska kartica ugodnosti za invalide se ne zahteva kot dokazilo o invalidnosti za dostop ali uveljavljanje pravic iz tega odstavka, za katere se lahko v skladu s pravom Unije zahteva potrdilo o invalidnosti, kartica ugodnosti za invalide ali drug uradni dokument za invalide, razen če se zadevna država članica odloči, da bo nacionalno potrdilo o invalidnosti, kartico ugodnosti za invalide ali drug uradni dokument za invalide združila z evropsko kartico ugodnosti za invalide.

Člen 3

Opredelitev pojmov

V tej direktivi se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

- (1) „državljan Unije“ pomeni osebo, ki ima državljanstvo države članice;
- (2) „družinski član“ pomeni družinskega člana, kakor je opredeljen v členu 2, točka 2, Direktive 2004/38/ES ali v smislu člena 3(2) navedene direktive, ne glede na njegovo državljanstvo, državljana Unije, ki uveljavlja svojo pravico do prostega gibanja;
- (3) „invalidi“ pomeni osebe z dolgotrajnimi telesnimi, duševnimi, intelektualnimi ali senzoričnimi okvarami, ki jih v povezavi z različnimi ovirami lahko omejujejo, da bi enako kot drugi polno in učinkovito sodelovali v družbi;
- (4) „osebni pomočnik“ pomeni osebo, ki spremlja invalida ali mu pomaga in je priznana kot taka v skladu z nacionalnim pravom ali prakso;
- (5) „posebni pogoji ali prednostna obravnava“ pomeni kakršne koli posebne pogoje, vključno s pogoji, povezanimi s finančnimi pogoji, ali kakršno koli drugačno obravnavo, povezano s pomočjo in podporo, ki so na voljo invalidom ali, kadar je ustrezno, osebam, ki jih spremljajo ali jim pomagajo, vključno z osebnimi pomočniki, ali živalim vodnicam, ne glede na to, ali so na voljo prostovoljno ali na podlagi pravne obveznosti;
- (6) „pogoji parkiranja in parkirna mesta“ pomeni parkirni prostor, ki je izključno ali splošno rezerviran za invalide ali, kadar je ustrezno, osebe, ki jih spremljajo ali jim pomagajo, vključno z osebnimi pomočniki, in vsake s tem povezane ugodnosti parkiranja ali prednostne pogoje na voljo invalidom, ne glede na to, ali so na voljo prostovoljno ali na podlagi pravne obveznosti;
- (7) „kratkoročno bivanje“ pomeni obisk ali bivanje v drugi državi članici, ki traja največ tri mesece;
- (8) „žival vodnica“ pomeni žival, ki zagotavlja pomoč ali opravlja naloge v korist invalida v skladu z nacionalnim pravom in prakso.

Člen 4

Upravičenci

Ta direktiva se uporablja za:

- (a) državljane Unije in družinske člane, katerih status invalidnosti ali upravičenost do posebnih storitev na podlagi invalidnosti je priznana s strani pristojnih organov ali teles v njihovi državi članici prebivanja, tudi s potrdilom o invalidnosti, kartico ugodnosti za invalide ali drugim uradnim dokumentom, izdanim v skladu z nacionalnimi pristojnostmi, prakso in postopki, in ki jih lahko spremlja ali jim pomaga ena ali, kadar je potrebno, več drugih oseb, vključno z osebnimi pomočniki, ali živali vodnice, kar je lahko navedeno s črko „A“ na njihovi evropski kartici ugodnosti za invalide;
- (b) državljane Unije in družinske člane, katerih pravica do pogojev parkiranja in parkirnih mest, rezerviranih za invalide, je priznana s strani pristojnih organov ali teles v njihovi državi članici prebivanja, tudi s parkirno karto za invalide ali drugim dokumentom, izdanim v skladu z nacionalnimi pristojnostmi, prakso in postopki, in ki jih lahko spremlja ali jim pomaga ena ali, kadar je potrebno, več drugih oseb, vključno z osebnimi pomočniki.

Kar zadeva točko (a) prvega odstavka, se lahko črka „A“ doda tudi na evropsko kartico ugodnosti za invalide tudi v primeru invalidov, ki potrebujejo večjo podporo, v skladu z nacionalnim pravom in prakso.

Člen 5

Enak dostop invalidov do posebnih pogojev ali prednostne obravnave

1. Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, s katerimi imetnikom evropske kartice ugodnosti za invalide med potovanjem v državo članico, ki ni država, v kateri prebivajo, ali med njenim obiskom zagotovijo dostop do vseh posebnih pogojev ali prednostne obravnave na voljo v zvezi s storitvami, dejavnostmi in objekti iz člena 2(1) pod enakimi pogoji kot invalidom, ki so imetniki potrdila o invalidnosti, kartice ugodnosti za invalide ali drugega uradnega dokumenta, s katerim se jim priznava status invalidnosti ali upravičenost do posebnih storitev na podlagi invalidnosti v tej državi članici, kadar taki uradni dokumenti obstajajo.
2. Razen če v tej direktivi ali drugem pravu Unije ni določeno drugače, države članice sprejmejo potrebne ukrepe za zagotovitev, da, kadar posebni pogoji ali prednostna obravnava iz odstavka 1 vključujejo ugodne pogoje za osebe, ki spremljajo invalide ali jim pomagajo, vključno z osebnimi pomočniki, ali posebne pogoje za živali vodnice, so ti ugodni ali posebni pogoji pod enakimi pogoji na voljo osebam, ki spremljajo imetnike evropske kartice ugodnosti za invalide ali jim pomagajo, vključno z osebnimi pomočniki, ali živalim vodnicam.

Člen 6

Enak dostop invalidov do pogojev parkiranja in parkirnih mest

1. Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, s katerimi imetnikom evropske parkirne karte za invalide med potovanjem v državo članico, ki ni država, v kateri prebivajo, ali njenim obiskom zagotovijo dostop do pogojev parkiranja in parkirnih mest, rezerviranih za invalide, na voljo pod enakimi pogoji, kot so v tej državi članici določeni za imetnike parkirnih kart za invalide, izdanih v tej državi članici.
2. Razen če v tej direktivi ali drugem pravu Unije ni določeno drugače, države članice sprejmejo potrebne ukrepe za zagotovitev, da, kadar parkirni pogoji in parkirna mesta iz odstavka 1 vključujejo ugodne pogoje za osebe, ki spremljajo invalide ali jim pomagajo, vključno z osebnimi pomočniki, so ti ugodni pogoji pod enakimi pogoji na voljo osebam, ki spremljajo imetnike evropske kartice ugodnosti za invalide ali jim pomagajo, vključno z osebnimi pomočniki.

POGLAVJE II

EVROPSKA KARTICA UGODNOSTI ZA INVALIDE IN EVROPSKA PARKIRNA KARTA ZA INVALIDE

Člen 7

Oblika, vzajemno priznavanje, izdaja in veljavnost evropske kartice ugodnosti za invalide

1. Vsaka država članica evropsko kartico ugodnosti za invalide v fizični različici uvede v skladu z enotno standardizirano in dostopno obliko iz Priloge I. Države članice v fizično različico kartice vključijo kodo QR in vse druge digitalne elemente, ki uporabljajo elektronska sredstva za preprečevanje goljufij in boj proti njim, kot je določeno v delegiranih aktih iz odstavka 7, točka (a), v razumnem času po njihovem sprejetju in najpozneje do 5. junija 2028.
2. Evropske kartice ugodnosti za invalide, ki jih izdajo države članice, se vzajemno priznavajo v vseh državah članicah.
3. Pristojni organi ali telesa v državah članicah evropsko kartico ugodnosti za invalide izdajo, podaljšajo ali odvzamejo v skladu s svojimi nacionalnimi pravili, postopki in prakso. Države članice brez poseganja v Uredbo (EU) 2016/679 zagotovijo varnost, celovitost, avtentičnost in zaupnost osebnih podatkov, zbranih in shranjenih za namene te direktive. Pristojni organ ali telo, odgovorno za izdajo evropske kartice ugodnosti za invalide, se šteje za upravljavca, kakor je opredeljen v členu 4, točka 7, Uredbe (EU) 2016/679, in je odgovorno za obdelavo osebnih podatkov. Sodelovanje z zunanjimi ponudniki storitev ne izključuje morebitne odgovornosti države članice na podlagi prava Unije ali nacionalnega prava za neizpolnjevanje obveznosti v zvezi z osebnimi podatki.
4. Država članica prebivanja evropsko kartico ugodnosti za invalide na podlagi nacionalnega prava izda ali podaljša samodejno ali na prošnjo invalida ali pooblaščen osebe. Če se evropska kartica ugodnosti za invalide ne izda samodejno, je treba invalide obvestiti, da imajo možnost zaprositi zanj. Upravičencu se kartica izda ali podaljša brezplačno v istem roku, kot se uporablja za izdajo potrdil o invalidnosti, kartic ugodnosti za invalide ali drugih uradnih dokumentov ali za postopek, s katerim se prizna status invalidnosti ali upravičenost do posebnih storitev na podlagi invalidnosti. Države članice se lahko odločijo, da v primeru izgube ali škode zaračunajo pristojbino za stroške, povezane s ponovno izdajo evropske kartice ugodnosti za invalide. Kadar se taka pristojbina zaračuna, države članice zagotovijo, da pristojbina ne presega zadevnih upravnih stroškov ali da invalidom ne preprečuje oziroma jih ne odvrča od zahteve za ponovno izdajo evropske kartice ugodnosti za invalide.
5. Evropska kartica ugodnosti za invalide se izda v fizični različici, dopolnjuje pa jo dostopna digitalna različica, in sicer v razumnem roku po tem, ko Komisija določi tehnične specifikacije iz člena 9(2). Invalidi imajo možnost, da zahtevajo fizično različico kartice, digitalno različico kartice ali obe. Digitalna različica ne vsebuje drugih osebnih podatkov kot tistih, določenih za fizično različico v Prilogi I. Osební podatki, ki jih vsebuje ta digitalna različica, so šifrirani, tehnični previdnostni ukrepi pa se sprejmejo za zagotavljanje, da do pomnilniškega medija dostopajo samo pooblašчени uporabniki.
6. Veljavnost evropske kartice ugodnosti za invalide določi država članica izdajateljica. Države članice zagotovijo, da ima evropska kartica ugodnosti za invalide najdaljše možno obdobje veljavnosti, pri čemer se po potrebi upošteva trajanje veljavnosti potrdila o invalidnosti, kartice ugodnosti za invalide ali drugega uradnega dokumenta oziroma trajanje postopka, s katerim se prizna status invalidnosti ali upravičenost do posebnih storitev in ga izda pristojni organ ali telo države članice, v kateri invalid prebiva.
7. Komisija do 5. decembra 2025 sprejme delegirane akte v skladu s členom 14, s katerimi za dopolnitev te direktive:
 - (a) za fizično različico evropske kartice ugodnosti za invalide določi kodo QR in po potrebi druge najsodobnejše digitalne elemente, ki uporabljajo elektronska sredstva za preprečevanje goljufij in boj proti njim ter
 - (b) vzpostavi digitalne elemente, ki zagotavljajo varnost fizične različice evropske kartice ugodnosti za invalide, vključno z ustreznimi varnostnimi ukrepi za osebne podatke v skladu z Uredbo (EU) 2016/679 ter zadevami v zvezi z interoperabilnostjo, kot so skupne aplikacije Unije za branje podatkov, shranjenih v digitalnih elementih fizične različice kartice, ki uporabljajo elektronska sredstva za preprečevanje goljufij in boj proti njim.

8. Na Komisijo se prenese pooblastilo za sprejemanje delegiranih aktov v skladu s členom 14 za spremembo te direktive na podlagi spremembe podatkovnih polj standardizirane oblike evropske kartice ugodnosti za invalide iz Priloge I, kadar so te spremembe potrebne, da se oblika prilagodi tehničnemu razvoju, preprečijo ponarejanje in goljufije, obravnavajo zlorabe ali nepravilna uporaba ali zagotovi interoperabilnost. Države članice imajo v navedenih delegiranih aktih na voljo dovolj časa za uveljavitev takih sprememb.

Člen 8

Oblika, vzajemno priznavanje, izdaja in veljavnost evropske parkirne karte za invalide

1. Vsaka država članica evropsko parkirno karto za invalide v fizični različici uvede v skladu z enotno standardizirano in dostopno obliko iz Priloge II. Države članice v fizično različico karte vključijo kodo QR in vse druge digitalne elemente, ki uporabljajo elektronska sredstva za preprečevanje goljufij in boj proti njim, kot je določeno v delegiranih aktih iz odstavka 7, točka (a), v razumnem času po njihovem sprejetju in najpozneje do 5. junija 2028.

2. Evropske parkirne karte za invalide, ki jih izdajo države članice, se vzajemno priznavajo v vseh državah članicah.

3. Pristojni organi ali telesa v državah članicah evropsko parkirno karto za invalide izdajo, podaljšajo ali odvzamejo v skladu s svojimi nacionalnimi pravili, postopki in prakso. Države članice brez poseganja v Uredbo (EU) 2016/679 zagotovijo varnost, celovitost, avtentičnost in zaupnost osebnih podatkov, zbranih in shranjenih za namene te direktive. Pristojni organ ali telo, odgovorno za izdajo evropske parkirne karte za invalide, se šteje za upravljavca, kakor je opredeljen v členu 4, točka 7, Uredbe (EU) 2016/679, in je odgovorno za obdelavo osebnih podatkov. Sodelovanje z zunanjimi ponudniki storitev ne izključuje morebitne odgovornosti države članice na podlagi prava Unije ali nacionalnega prava za neizpolnjevanje obveznosti v zvezi z osebnimi podatki.

4. Država članica prebivanja evropsko parkirno karto za invalide na podlagi nacionalnega prava izda ali podaljša na prošnjo invalida ali pooblaščen osebe. Izda ali podaljša se v razumnem roku od datuma prošnje, ki ni daljši od 90 dni, razen če zahtevani pregledi še niso bili končani. Države članice lahko evropsko parkirno karto za invalide izdajo in podaljšajo brezplačno ali zaračunajo pristojbino za stroške, povezane z njeno izdajo in podaljšanjem. Kadar se taka pristojbina zaračuna, države članice zagotovijo, da pristojbina ne presega zadevnih upravnih stroškov ali da invalidom ne preprečuje oziroma jih ne odvraca od zahteve za ponovno izdajo evropske parkirne karte za invalide.

5. Države članice na zahtevo upravičenca za izdajo karte in v vsakem primeru do 5. decembra 2029 sprejmejo potrebne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da evropska parkirna karta za invalide nadomesti vse obstoječe parkirne karte za invalide, izdane v skladu s Priporočilom 98/376/ES, na nacionalni, regionalni ali lokalni ravni. Do tega datuma lahko države članice dovolijo, da imajo parkirne karte za invalide, izdane pred 5. junijem 2028, v skladu s Priporočilom 98/376/ES na njihovem ozemlju enak učinek kot evropska parkirna karta za invalide.

6. Evropska parkirna karta za invalide se izda ali podaljša v fizični različici. Države članice se lahko odločijo, da bodo fizično različico karte dopolnile z digitalno različico po tem, ko Komisija določi tehnične specifikacije iz člena 9(2). V državah članicah, v katerih je poleg fizične različice karte na voljo še digitalna različica, lahko invalidi zahtevajo fizično različico karte ter tako fizično kot digitalno različico karte, če tako želijo. Digitalna različica ne vsebuje drugih osebnih podatkov kot tistih, določenih za fizično različico v Prilogi II. Osebnosti podatki, ki jih vsebuje ta digitalna različica so šifrirani, tehnični previdnostni ukrepi pa se sprejmejo za zagotavljanje, da do pomnilniškega medija dostopajo samo pooblaščen uporabniki.

7. Komisija do 5. decembra 2025 sprejme delegirane akte v skladu s členom 14, s katerimi za dopolnitev te direktive:

(a) za fizično različico evropske parkirne karte za invalide določi kodo QR in po potrebi druge najsodobnejše digitalne elemente, ki uporabljajo elektronska sredstva, za preprečevanje goljufij in boj proti njim ter

- (b) določi skupne tehnične specifikacije, ki zagotavljajo varnost fizične različice evropske parkirne karte za invalide, vključno z ustreznimi varnostnimi ukrepi za osebne podatke v skladu z Uredbo (EU) 2016/679 ter zadevami v zvezi z interoperabilnostjo, kot so skupne aplikacije Unije za branje podatkov, shranjenih v digitalnih elementih fizične različice kartice, ki uporabljajo elektronska sredstva za preprečevanje goljufij in boj proti njim.

8. Na Komisijo se prenese pooblastilo za sprejemanje delegiranih aktov v skladu s členom 14 za spremembo te direktive na podlagi spremembe podatkovnih polj standardizirane oblike evropske parkirne karte za invalide iz Priloge II, kadar so take spremembe potrebne, da se oblika prilagodi tehničnemu razvoju, preprečijo ponarejanje in goljufije, obravnavajo zlorabe ali nepravilna uporaba ali zagotovi interoperabilnost. Države članice imajo v navedenih delegiranih aktih na voljo dovolj časa za uveljavitev takih sprememb.

POGLAVJE III SKUPNE DOLOČBE

Člen 9

Digitalne različice in skupne tehnične specifikacije

1. Komisija sprejme izvedbene akte, s katerimi določi dostopne digitalne različice evropske kartice ugodnosti za invalide in evropske parkirne karte za invalide s podatkovnimi polji iz Priloge I oziroma Priloge II ter zagotovi interoperabilnost.
2. Komisija sprejme izvedbene akte, s katerimi določi skupne tehnične specifikacije za pomnilniški medij digitalne različice evropske kartice ugodnosti za invalide in evropske parkirne karte za invalide za zadeve, kot so preverjanje veljavnosti evropske kartice ugodnosti za invalide in evropske parkirne karte za invalide in njihovih serijskih števil ali števil dosjeja kartic, za nadzor nad njuno avtentičnostjo, za preprečevanje ponarejanja in goljufij, za branje teh kartic oziroma kart med državami članicami in za njihovo uporabo v denarnici za digitalno identiteto na ravni Unije.
3. Izvedbeni akti iz odstavkov 1 in 2 se sprejmejo v skladu s postopkom pregleda iz člena 15(2).
4. Komisija se pred sprejetjem izvedbenih aktov na podlagi odstavka 1 ali 2 posvetuje z invalidi in organizacijami, ki jih zastopajo, pa tudi s strokovnjaki, ki jih imenuje vsaka država članica, v skladu z načeli, določenimi v Medinstitucionalnem sporazumu z dne 13. aprila 2016 o boljši pripravi zakonodaje ⁽²³⁾.

Člen 10

Nadzor in skladnost

1. Države članice ob podpori Komisije sprejmejo potrebne ukrepe, da preprečijo tveganje ponarejanja in goljufije ter se dejavno borijo proti goljufivi izdaji, goljufivi uporabi in ponarejanju evropske kartice ugodnosti za invalide in evropske parkirne karte za invalide.
2. Če država članica na svojem ozemlju naleti na resne ali sistematične primere zlorabe evropske kartice ugodnosti za invalide ali evropske parkirne karte za invalide, ki jo je izdala druga država članica, o tem obvesti državo članico izdajateljico. Država članica izdajateljica zagotovi ustrezno nadaljnje ukrepanje v skladu z nacionalnim pravom ali prakso. Države članice si izmenjujejo informacije o primerih zlorabe teh kartic oziroma kart.
3. Države članice po potrebi preverijo skladnost invalidov z obveznostmi, ki izhajajo iz evropske kartice ugodnosti za invalide ali evropske parkirne karte za invalide, ter z ustreznimi pravicami invalidov, ki so imetniki teh kartic oziroma kart, vključno v zvezi z živalmi vodnicami in osebami, ki jih spremljajo ali jim pomagajo, vključno z njihovimi osebnimi pomočniki.

⁽²³⁾ UL L 123, 12.5.2016, str. 1.

Člen 11

Dostopnost informacij in ozaveščanje

1. Države članice pogoje, pravila, prakso in postopke za izdajo, podaljšanje in odvzem evropske kartice ugodnosti za invalide in evropske parkirne karte za invalide javno objavijo v dostopnih oblikah, vključno z digitalnimi in lahko berljivimi, na zahtevo invalidov pa še v podpornih oblikah.
2. Države članice sprejmejo ustrezne ukrepe za ozaveščanje javnosti in obveščanje invalidov in organizacij, ki jih zastopajo, – tudi na dostopen način – o obstoju in pogojih za pridobitev, uporabo ali podaljšanje evropske kartice ugodnosti za invalide in evropske parkirne karte za invalide. Komisija v sodelovanju z državami članicami izvaja kampanjo ozaveščanja na ravni Unije ter stalno spodbuja ozaveščanje in razširjanje informacij o izvajanju te direktive.
3. Države članice sprejmejo ukrepe za ozaveščanje javnih organov in zasebnih izvajalcev o obstoju in uporabi evropske kartice ugodnosti za invalide in evropske parkirne karte za invalide ter spodbujajo te organe in izvajalce, naj invalidom prostovoljno ponudijo posebne pogoje ali prednostno obravnavo ter pogoje parkiranja in parkirna mesta v čim širšem naboru storitev, drugih dejavnosti in objektov.
4. Informacije iz odstavkov 1 in 2 tega člena se dajo na voljo brezplačno na jasen, celovit, uporabniku prijazen in lahko dostopen način v skladu z ustreznimi zahtevami glede dostopnosti za storitve iz Priloge I k Direktivi (EU) 2019/882, tudi prek uradnih spletišč javnih organov ali na druge primerne načine.

Člen 12

Pristojni organi ali telesa in kontaktne točke

1. Države članice imenujejo enega ali več pristojnih organov ali teles, odgovornih za izdajo, podaljšanje in odvzem evropske kartice ugodnosti za invalide in evropske parkirne karte za invalide.
2. Države članice imenujejo eno ali več nacionalnih kontaktnih točk za lažji dialog med državami članicami in Komisijo o pravilnem prenosu in izvajanju te direktive. Države članice obvestijo Komisijo o kontaktnih točkah do 5. junija 2025.

Člen 13

Organizacije, ki zastopajo invalide

Države članice zagotovijo dejavno posvetovanje z organizacijami, ki zastopajo invalide, in njihovo sodelovanje pri razvoju, izvajanju in ocenjevanju evropske kartice ugodnosti za invalide in evropske parkirne karte za invalide.

POGLAVJE IV

DELEGIRANA IN IZVEDBENA POOBLASTILA

Člen 14

Izvajanje prenosa pooblastila

1. Pooblastilo za sprejemanje delegiranih aktov je preneseno na Komisijo pod pogoji, določenimi v tem členu.
2. Pooblastilo za sprejemanje delegiranih aktov iz člena 7(7) in (8) ter člena 8(7) in (8) se prenese na Komisijo za obdobje petih let od 4. decembra 2024. Prenos pooblastila se samodejno podaljšuje za enako dolga obdobja, razen če Evropski parlament ali Svet nasprotuje temu podalžšanju najpozneje tri mesece pred koncem vsakega obdobja.

3. Prenos pooblastila iz člena 7(7) in (8) ter člena 8(7) in (8) lahko kadar koli prekliče Evropski parlament ali Svet. S sklepom o preklicu preneha veljati prenos pooblastila iz navedenega sklepa. Sklep začne učinkovati dan po njegovi objavi v *Uradnem listu Evropske unije* ali na poznejši dan, ki je določen v navedenem sklepu. Sklep ne vpliva na veljavnost že veljavnih delegiranih aktov.

4. Komisija se pred sprejetjem delegiranega akta posvetuje z invalidi in organizacijami, ki jih zastopajo, pa tudi s strokovnjaki, ki jih imenujejo države članice, v skladu z načeli, določenimi v Medinstitucionalnem sporazumu z dne 13. aprila 2016 o boljši pripravi zakonodaje.

5. Komisija takoj po sprejetju delegiranega akta o njem sočasno uradno obvesti Evropski parlament in Svet.

6. Delegirani akt, sprejet na podlagi člena 7(7) ali (8) oziroma člena 8(7) ali (8), začne veljati le, če mu niti Evropski parlament niti Svet ne nasprotuje v roku dveh mesecev od uradnega obvestila Evropskemu parlamentu in Svetu o tem aktu ali če pred iztekom tega roka tako Evropski parlament kot Svet obvestita Komisijo, da mu ne bosta nasprotovala. Ta rok se na pobudo Evropskega parlamenta ali Sveta podaljša za dva meseca.

Člen 15

Postopek v odboru

1. Komisiji pomaga odbor. Ta odbor je odbor v smislu Uredbe (EU) št. 182/2011.
2. Pri sklicevanju na ta odstavek se uporablja člen 5 Uredbe (EU) št. 182/2011.

POGLAVJE V

KONČNE DOLOČBE

Člen 16

Izvrševanje in pravna sredstva

1. Države članice zagotovijo ustrezna in učinkovita sredstva za zagotavljanje skladnosti s to direktivo in njenega izvrševanja.

2. Sredstva iz odstavka 1 vključujejo:

(a) določbe, na podlagi katerih se lahko invalidi ali zastopniki, ki jih imenujejo in delujejo v njihovem imenu ter z njihovim dovoljenjem ali dovoljenjem njihovega zakonitega skrbnika, v skladu z nacionalnim pravom in prakso pritožijo zoper odločitve pristojnih organov ali teles v zvezi z izdajo, podaljšanjem ali odvzemom evropske kartice ugodnosti za invalide ali evropske parkirne karte za invalide;

(b) določbe, na podlagi katerih lahko invalidi na podlagi nacionalnega prava začnejo postopek pred sodišči ali pristojnimi upravnimi organi v primeru neizpolnjevanja obveznosti ali pravic iz te direktive in nacionalnimi določbami, s katerimi se izvaja ta direktiva, ali kršitve teh obveznosti ali pravic in nacionalnih določb;

(c) določbe, na podlagi katerih lahko eno ali več naslednjih teles, kot so določena z nacionalnim pravom, v skladu z nacionalnim pravom in postopki začne postopek za zaščito pravic invalidov pred sodišči ali pristojnimi upravnimi organi v imenu invalidov ali v njihovo podporo ter z njihovim soglasjem v katerem koli sodnem ali upravnem postopku, predvidenem za izvrševanje obveznosti iz te direktive:

(i) javni organi;

(ii) zasebna združenja, organizacije ali drugi pravni subjekti, ki imajo pravni interes za zagotavljanje skladnosti s to direktivo, kot so organizacije, ki zastopajo invalide.

Člen 17

Neskladnost in kazni

1. Države članice v skladu z nacionalnim pravom in prakso določijo pravila o ustreznih ukrepih, kot so kazni, ki se uporabljajo za javne organe ali telesa ali zasebne izvajalce v primeru neizpolnjevanja nacionalnih določb, sprejetih na podlagi te direktive, in sprejmejo vse potrebne ukrepe za zagotovitev izvajanja teh pravil.
2. Ti ukrepi morajo biti učinkoviti, sorazmerni in odvračilni, spremljati pa jih morajo učinkoviti popravni ukrepi.

Člen 18

Dostop do informacij

1. Države članice zagotovijo, da javni organi informacije o posebnih pogojih ali prednostni obravnavi oziroma o pogojih parkiranja in parkirnih mestih, ki jih ponujajo invalidom na podlagi členov 5 in 6, javno objavijo, tudi na svojih spletiščih, kadar so ta na voljo, ali na drug primeren način.

Vsaka država članica vzpostavi nacionalno spletišče s splošnimi informacijami v zvezi z namenom in uporabo evropske kartice ugodnosti za invalide in evropske parkirne karte za invalide, pri čemer po potrebi vključi tudi sklice na pristojne organe ali telesa, odgovorne za izdajo, podaljšanje in odvzem teh kartic in kart. To spletišče vključuje tudi razpoložljive splošne informacije glede posebnih pogojev ali prednostne obravnave, ki jo javni organi ponujajo invalidom, in uporabnike v primeru iskanja podrobnejših informacij preusmeri na specifična spletišča ustreznih javnih organov. To spletišče lahko vsebuje tudi take informacije zasebnih izvajalcev na nacionalni ravni.

2. Države članice tudi spodbujajo zasebne izvajalce, da v dostopnih oblikah javno objavijo informacije o posebnih pogojih ali prednostni obravnavi ter o pogojih parkiranja in parkirnih mestih, ki jih ponujajo na podlagi členov 5 in 6.

3. Informacije iz odstavkov 1 in 2 tega člena se brezplačno objavijo na jasn, celovit, uporabniku prijazen in lahko dostopen način na uradnih spletiščih javnih organov ali zasebnih izvajalcev, kadar so na voljo, ali na drug primeren način v skladu z ustreznimi zahtevami glede dostopnosti za storitve iz Priloge I k Direktivi (EU) 2019/882.

4. Kadar je to ustrezno, izvajalci storitev čezmejnega potniškega prevoza v skladu z zadevnim pravom Unije zagotovijo, da so potnikom, ki imajo evropsko kartico ugodnosti za invalide, na voljo jasne informacije o posebnih pogojih ali prednostni obravnavi, ki se uporabljajo za različne dele njihove poti.

Člen 19

Spletna stran Unije

1. Komisija do 5. decembra 2028 vzpostavi namensko spletno stran Unije za evropsko kartico ugodnosti za invalide in evropsko parkirno karto za invalide. Ta spletna stran Unije vsebuje povezavo do nacionalnih spletišč iz drugega pododstavka člena 18(1).

2. Spletna stran Unije je v skladu z ustreznimi zahtevami glede dostopnosti za storitve iz Priloge I k Direktivi (EU) 2019/882 na voljo v vseh uradnih jezikih Unije, mednarodnem znakovnem jeziku in nacionalnem znakovnem jeziku držav članic ter v dostopni in lahko berljivi obliki. Informacije na spletni strani Unije so lahko razumljive, pri čemer njihova raven zahtevnosti ne presega ravni B1 (srednja raven) po skupnem evropskem referenčnem okviru Sveta Evrope za jezike.

Člen 20

Poročanje in ocena

1. Komisija do 5. junija 2031, nato pa vsaka štiri leta, Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij predloži poročilo o uporabi te direktive.

2. V poročilu iz odstavka 1 se med drugim z vidika družbenega, gospodarskega, tehnološkega ter drugega ustreznega razvoja obravnava uporaba evropske kartice ugodnosti za invalide in evropske parkirne karte za invalide, zlasti učinek kakršnih koli pristojbin, obseg, v katerem so bili z izvajanjem te direktive doseženi njeni cilji, in njeno sovplovanje z drugimi ustreznimi pravnimi akti Unije, da se oceni, ali je treba to direktivo pregledati.

To poročilo vključuje tudi analizo posebnih neenakopravnih razmer zaradi presečne diskriminacije, ki se razume kot diskriminacija na podlagi kombinacije invalidnosti in katerih koli drugih razlogov na podlagi Direktive Sveta 79/7/EGS ⁽²⁴⁾, 2000/43/ES ⁽²⁵⁾, 2000/78/ES ⁽²⁶⁾ ali 2004/113/ES ⁽²⁷⁾, pri čemer je posebni poudarek na invalidnih ženskah in deklicah.

3. Komisija do 5. junija 2029 oceni morebitne preostale vrzeli v zvezi s prostim gibanjem invalidov. Komisija ustrezno upošteva rezultat te ocene pri odločanju, ali so za odpravo takih vrzeli potrebni nadaljnji ukrepi na ravni Unije.

4. Države članice Komisiji na njeno zahtevo pravočasno sporočijo informacije, ki jih Komisija potrebuje za pripravo poročila iz odstavka 1.

5. V poročilu iz odstavka 1 se upoštevajo stališča invalidov, ustreznih nevladnih organizacij, zlasti organizacij, ki zastopajo invalide, ter gospodarskih deležnikov.

Člen 21

Prenos

1. Države članice do 5. junija 2027 sprejmejo in objavijo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s to direktivo. Komisiji takoj sporočijo besedilo teh predpisov.

Države članice te predpise uporabljajo od 5. junija 2028.

2. Države članice se v sprejetih predpisih iz odstavka 1 sklicujejo na to direktivo ali pa sklic nanjo navedejo ob njihovi uradni objavi. Način sklicevanja določijo države članice.

Člen 22

Začetek veljavnosti

Ta direktiva začne veljati dvajseti dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

⁽²⁴⁾ Direktiva Sveta 79/7/EGS z dne 19. decembra 1978 o postopnem izvrševanju načela enakega obravnavanja moških in žensk v zadevah socialne varnosti (UL L 6, 10.1.1979, str. 24).

⁽²⁵⁾ Direktiva Sveta 2000/43/ES z dne 29. junija 2000 o izvajanju načela enakega obravnavanja oseb ne glede na raso ali narodnost (UL L 180, 19.7.2000, str. 22).

⁽²⁶⁾ Direktiva Sveta 2000/78/ES z dne 27. novembra 2000 o splošnih okvirih enakega obravnavanja pri zaposlovanju in delu (UL L 303, 2.12.2000, str. 16).

⁽²⁷⁾ Direktiva Sveta 2004/113/ES z dne 13. decembra 2004 o izvajanju načela enakega obravnavanja moških in žensk pri dostopu do blaga in storitev ter oskrbi z njimi (UL L 373, 21.12.2004, str. 37).

Člen 23

Naslovniki

Ta direktiva je naslovljena na države članice.

V Strasbourg, 23. oktobra 2024

Za Evropski parlament
predsednica
R. METSOLA

Za Svet
predsednik
ZSIGMOND B. P.

PRILOGA I

OBLIKA EVROPSKE KARTICE UGODNOSTI ZA INVALIDE

SPREDNJA STRAN: Besedilo „Evropska kartica ugodnosti za invalide“ v angleškem jeziku ter v enem ali več uradnih jezikih države članice izdajateljice.

HRBTNA STRAN: Informacije, o katerih odloči država članica izdajateljica v enem ali več uradnih jezikih te države članice.

1. Velikost kartice je v skladu z obliko ID-1, določeno s standardom ISO/IEC 7810.
2. Kartica vsebuje:
 - sliko imetnika kartice,
 - priimek in ime imetnika kartice,
 - datum rojstva imetnika kartice,
 - serijsko številko ali številko dosjeja kartice.

3. Barva kartice je temno modra in svetlo modra v skladu s sliko iz te priloge, zanjo pa se uporabljajo naslednji zapisi:
 - temno modra: CMYK 100, 90, 10, 0,
RGB 0, 68, 148,
 - svetlo modra: CMYK 94, 63, 7, 1,
RGB 0, 110, 183.
4. Na kartici sta navedena njena datuma izdaje in izteka veljavnosti.
5. Kartica vsebuje kodo države obdano s krogom 12 zvezd, ki simbolizira Unijo.
6. Uporablja se pisava Arial Regular ali, kadar to ni mogoče, druga pisava Sans Serif. Zagotovi se dovolj kontrasta med barvami v ospredju in barvami v ozadju.
7. Besede „European Disability Card“ se navede v angleškem jeziku in v enem ali več uradnih jezikih države članice izdajateljice v pisavi Arial Regular in v Braillovi pisavi z uporabo mer pisave Marburg.
8. Neobvezna črka „A“ (v latinici ter v Braillovi pisavi) se lahko doda, če kartica invalidu omogoča, da ga spremljajo eden ali več osebnih pomočnikov ali druge osebe, ki ga spremljajo ali mu pomagajo in so priznane na podlagi nacionalnega prava ali prakse, ali živali vodnice. Črka „A“ se lahko doda tudi za invalide, ki potrebujejo večjo podporo, v skladu z nacionalnim pravom ali prakso.
9. Po sprejetju delegiranega akta iz člena 7(7), točka (a), se dodajo koda QR in drugi možni digitalni elementi, ki uporabljajo elektronska sredstva za preprečevanje goljufij. Digitalni elementi v fizični različici kartice lahko vsebujejo več osebnih podatkov od tistih, ki so v tej prilogi določeni za fizično različico. Vendar je dostop do takih podatkov omejen na javne organe držav članic izdajateljic in samo na pooblaščen uporabnike. Obdelava takih osebnih podatkov mora biti skladna z Uredbo (EU) 2016/679.
10. Vnosi so prikazani v angleškem jeziku ter v enem ali več uradnih jezikih države članice izdajateljice. Če želi država članica vnose prikazati v jeziku, ki ni angleški, bolgarski, češki, danski, estonski, finski, francoski, grški, hrvaški, irski, italijanski, latvijski, litovski, madžarski, malteški, nemški, nizozemski, poljski, portugalski, romunski, slovaški, slovenski, španski ali švedski jezik, to stori brez poseganja v druge določbe te priloge. Kadar želi država članica vnose vpisati v bolgarskem ali grškem jeziku, izdela različico kartice, na kateri uporabi latinico.

PRILOGA II

OBLIKA EVROPSKE PARKIRNE KARTE ZA INVALIDE

SPREDNJA STRAN

	EUROPEAN PARKING CARD FOR PERSONS WITH DISABILITIES [OFFICIAL LANGUAGE]
 [official language]/Date of issuance:	
 [official language]/Expiry date:	
 [official language]/Card serial number:	
 [official language]/Issuing authority/organisation:	
 [official language]/Vehicle plate number (optional):	

HRBTNA STRAN

 [national language]/Surname:	This card entitles the holder to local parking conditions and facilities reserved for persons with disabilities available in the Member State concerned. [national language] When in use, the card is to be displayed at the front of the vehicle in such a way that the front of the card is clearly visible for checking purposes. [national language]
 [national language]/Forename:	
 [national language]/Date of birth:	

1. Velikost karte je:

— višina: 106 mm,

— širina: 148 mm.

2. Karta je temno modra in rumena, v skladu s slikama iz te priloge, zanjo pa se uporabljajo naslednji zapisi:

— temno modra: CMYK 100, 90, 10, 0,

RGB 0, 68, 148,

— rumena: CMYK 94, 63, 7, 1,

RGB 255, 237, 0.

3. Karta se na sprednji in hrbtni strani navpično razdeli na dva dela.

(a) Levi del sprednje strani vsebuje:

— temno moder simbol osebe na invalidskem vozičku na rumenem ozadju,

— datuma izdaje in izteka veljavnosti karte,

— serijsko številko karte,

— ime organa izdajatelja ali organizacije izdajateljice,

— če je karta povezana z vozilom in država članica tako zahteva, registrsko tablico tega vozila; za države članice, ki ne zahtevajo navedbe registrske tablice, karta ne vsebuje zadevnega podatkovnega polja.

(b) Desni del sprednje strani vsebuje:

— besede „European Parking Card for persons with disabilities“ v angleškem jeziku in v enem ali več uradnih jezikih države članice izdajateljice v velikih tiskanih črkah ter v Braillovi pisavi z uporabo mer pisave Marburg,

— razpoznavno kodo države članice izdajateljice, obdano s krogom 12 zvezd, ki simbolizira Unijo, kot ozadje,

— kodo QR in druge možne digitalne elemente, ki uporabljajo elektronska sredstva za preprečevanje goljufij, ki se dodajo po sprejetju delegiranega akta iz člena 8(7), točka (a).

Digitalni elementi v fizični različici karte lahko vsebujejo več osebnih podatkov od tistih, ki so v tej prilogi določeni za fizično različico. Vendar je dostop do takih podatkov omejen na javne organe držav članic izdajateljic in samo na pooblaščen uporabnike. Obdelava takih osebnih podatkov mora biti skladna z Uredbo (EU) 2016/679.

(c) Levi del hrbtni strani vsebuje:

— priimek in ime imetnika karte,

— datum rojstva imetnika karte.

(d) Desni del hrbtni strani vsebuje v angleškem jeziku in v enem ali več uradnih jezikih države članice izdajateljice:

— besedilo: „S to karto je imetnik upravičen do lokalnih pogojev parkiranja in parkirnih mest, rezerviranih za invalide, ki so na voljo v zadevni državi članici.“,

— besedilo: „Med uporabo mora biti karta nameščena na sprednji strani vozila tako, da je sprednja stran karte jasno vidna za namene preverjanja.“.

4. Vnosi so prikazani v angleškem jeziku ter v enem ali več uradnih jezikih države članice izdajateljice. Če želi država članica vnose prikazati v jeziku, ki ni angleški, bolgarski, češki, danski, estonski, finski, francoski, grški, hrvaški, irski, italijanski, latvijski, litovski, madžarski, malteški, nemški, nizozemski, poljski, portugalski, romunski, slovaški, slovenski, španski ali švedski jezik, to stori brez poseganja v druge določbe te priloge. Kadar država članica vnose vpiše v bolgarskem ali grškem jeziku, izdela različico karte, na kateri uporabi latinico.
-